

Sjunde roten, tomt 29

Kvarteret Traktören

Tjugosjunde roten 1637–57

Torggatan – Köpmangatan,

Sextonde roten 1657–70

västra hörnet

Södra delen av 7.29

Här nedanför Torggatans västra sida sträckan Köpmangatan – Sillgatan tillhörande tjugosjunde roten 1637–57 och sextonde roten 1657–70.

Här följer en gård som hänföres till sjunde roten (7.29) i tomtöreslängderna och flertalet bakugns-
längder (utom 1671–72):

Om man får tro mantalslängdens vittnesbörd skulle denna gård ursprungligen ha ägts av

Henrik de Went

1637–49

Hans fullständiga namn var enligt Bergs samlingar *Henrik de Wendt-Botsack* och han tillhörde en släkt, som ursprungligen kom från Westfalen och varav det fanns två grenar (en med tre blå judehattar i vapnet, den andra med en öppen hand). (Al Fahne: Geschichten der Westph. Geschl. Slakten hade dock överflyttat till Holland.) Henrik de Wendt befann sig i Göteborg redan 1624 och övertog ansvaret för vågen 1628. I borgarlängden betecknas han som vågmästare. Hans hustru avled 1634 och själv dog han 1653: de sista fyra åren var han ur mantal. Han var diakon i tyska församlingen.

Siwert Volckwart

1642–53

Siwert Volckwart gifte sig den 4.6.1639 med vågmästare Henrik de Wendts styvdotter *Margareta Jacobsdotter* och flyttade efter ett par år till styvsvärfadern.

Vid kämnärsrätten den 21.11.1660 fick Siwert Volckwerdt svara mot sal. *Nils Börgessons arvingar* för sin sal. svärfaders obligation daterad 29.8.1643 på 160 rdr att betalas nästkommande april och årlig ränta på 8 procent. Siwert Volckwart hade intill svärfaderns död bott i dennes gård och ombesörjt dennes begravning. Enligt egen utsago hade Siwert Volckwart ingenting ärvt efter svärfadern ”föregifwandes att han sin sal. svärfader på sine gamble dagar med spisning försörgdt och oppehållit hafwer i många åhr. Sal. Henrik de Wendts arfwingar, som efter hans död här warit hafwa intit ärfft”. Han förklarade också, att Henrik de Wendt i en handling underskriven den 24.2.1647 förklarar, att allt det som han då sades äga, tillhörde hans styvdotter. Överrätten fann emellertid 1661, att ”efter som svaranden Mr Siwert Volckwart hafwer med sal. de Wendt warit i huus och hemwist, kommit till delning med honom efter sin svärmoders död, och nu efter hans död om hans begravning beställt, och så hans efterlättna medel unner händer hafft. Dy måste han

också wara förtänkt derpå ett Inventarium göra och Rätten innan 8 dagars förlop ifrån Dato öf-wergifwa, som han med 3 Mannaeed och reent samweet tryggeligen kan richtig wara, förklara.”

Siwert Volckwarts första hustru Margareta Jacobsdotter begravdes den 16.3.1654 endast ett par månader efter sin styvfader Henrik de Wendt (20.11.1653).

Den 27.12.1654 gifte Sifwert Volchwart om sig med *Johan Adriansson Banns änka Christina Eilking* och flyttade till 5.62.

Frans von Akern (ang. fadern Rudgier von Akern: se 7.27)

1655–60

Håkan Eilking 1661 Bodde 1662 65 rote 8. Hans hustru *Annika Band* var dotter till Nils Adriansson Band. Kristinehamns RR 13.5.1693: sal rådman Håkan Eilkings änka Annika Band ang sin mans resterande lön.

Per Torstensson skeppare

1666–70 M1678 2 tomter

1671–72 i sjätte roten, därefter 1673–81 i sjunde roten Gustavi tomtöreslängder 1671–81 1 tomt.

Per Torstensson lagbjöd 1662 en gård, som hade kostat 900 daler. I huseköpspenning betalade han 27:-, vilket tyder på att det var en relativt stor gård. Längden över huseköpspenningar förmäler ej av vem gården köptes.

Den sista kvarlevande i Per Torstenssons skeppares familj var hans änka *Maria Gisslesdotter*. Bagaren *Sven Jonsson Printz*, vars första hustru, död omkr okt. 1684, hade varit samsyster till henne, beklagade sig den 6.3.1690 över det slätta tillstånd, som hennes dödsbo befann sig i. Sven Printz ville ombesörja begravningen, om han fick preferens före de övriga kreditörerna. Det framgick 1694, att begravningen ägde rum den 19.5.1690. Magistraten skrev i oktober 1692 (Ba:7): ”För några år sedan är en Mann och borgare här i staden Peder Torstensson blefwin död och något åhr efter honom i lika måtto dess enda barn och son Gustaf Pedersson och äntligen sist Peder Torstenssons hustru, som var Gustav Pederssons moder.”

Boet var starkt skuldsatt och samtidigt fanns vid Peder Torstenssons änkas död enligt magistraten ”icke något av värde att tillgå mer än blotta hus och gård, vilken vid hennes avlidande Martin Strokirk som en hyresman bewohnade, hwilken också förmedelst laga inprotokollering hade gjort sig försäkrad i samma kvarlåtenskap till en summa av 290 daler 30 öre smt, som han förskjutit”. Det framgick senare (2.3.1693,), att Martin Strokirk hade tillöst sig även *Zacharias Drewitz* och *Sven Månsson Billmans* fordringar i boet.

Enligt magistratens brev hade bagaren Sven Printz en prefererad fordran på 78 daler (för begravningen) och andra oprefererade fordringar på 929 d smt, varför han begärde att få bli inrymd i gården nästa fardag. Martin Strokirk hävdade å sin sida, att Printz redan hade överlåtit honom huset för 1 200 daler, vilket Printz enständigt nekade till. Andra kreditörer, som nämndes den 12.2.1691 var *Jon och Anders Larssöner, avlidne Christoffer Rists döttrar (krav på barnpengar), apotekaren Andreas Schwartz, David Andersson, Jon Jonsson i Syrhålå, Johan Schiller och Maccabeus Thornton*.

Sven Jonasson Printz vann gården i första instans den 22.8.1692, men Martin Strokirk överklagade domen i hovrätten. Tydligen hade Sven Printz uthyrat gården till *hustru Sara Pohlman*, ty i dec. 1693 tillhölls hon, att utan dröjsmål inrymma *källaremästare Martinius Strokirk* sal. Peder

Torstenssons gård och hus, då denne hade vunnit över Sven Printz i Göta hovrätt. Det tillades, att Sven Printz för den skull ej var utfattig: ”Sven Printz ägde tre gårdar i staden, sitter som behållin man i ett godt boo med silfwer på sitt bord och goda husgerådssaker”.

1694 berättas det, att Swen Printz son *Carsten Printz* som bördeman sökte retardera den gård, som Carsten Printzes moster och dess man avlidne Peder Torstensson hade bebott i livstiden. Carsten Printz var född i Göteborg och hade 1687 hemkommit från Tyskland, där han hade vistats för sina studier. Han bodde nu i Stockholm.

Martin Strokirk (döpt 24.2.1659, son till *Didrik Strokirk* och *Sofia Twist*), som var källaremästare och kapten vid borgerskapets kår, behöll emellertid gården till sin död (begravd 4.3.1706).

Martin Strokirk var gift med *Ingrid Hansdotter* (född 1658, död 21.12.1693), dotter till *handlanden Hans Olufsson*. Deras dotter *Sophia Strokirk* (döpt 11.8.1684) gifte sig den 3.2.1707 med *stadsbokhållaren Jacob Östring*, som köpte gården av svärfaderns kreditörer. (Berg I:3, 532). Biografi: Jacob Östring (son av Olaus Östring och Anna Maria von Ackern). Döpt 16.5.1651, begravd 9.8.1712 tillsammans med en dotter. Blev 1.1.1692 stadskassör i Göteborg. Stadsbokhållare (stadskamrer) 1.1.1706. Efterlämnade (bou 1.6.1714 i 1732 års inventarium) en förmögenhet av 8 920 d smt. Ägde gård vid Stora Torget värd 2 600 daler.

Efter Jacob Östrings död 1712 blev änkan Sofia Strokirk 1720 omgift med en kapten *Nourin (Novrin)*. Sofia Strokirk sålde för 2 100 d smt plus 500 lod silver gården till *handl. Lorens Bagge*, uppbud 22.3.1714. Gården bördades dock av Jacob Östrings syster *Justine Buchou*, änka efter *handelsman Johan Buchou* (uppbud 20.9.1714). Johan Buchou var född 1649, död 1704 och begravd i Tyska kyrkan 9.10, 55 år. Gift 1/ 24.9.1682 m. *Anna von Barg* född 1637, död 1691 och begravd 29.3, 55 år 8 mån; 2/ 30.1.1694 m. *Justina Östring*, döpt 10.9.1672, död 1717, dotter av rådmannen och med.dr. *Olaus Östring* född 1625, död 25.4.1682 och *Anna Maria von Ackern* född 1643, död 20.9.1675, samt omgift med *Jurgen Schwartzkopf*. (Ang. Justine Buchou, se rådhuskällaren 5.61). Upphandlingslängden 1717: Madame Justina Buchau ”Brukar intet [d.v.s. skattebelagt], sammaledes dess dotter Anna Justina Buchau”. Dräng Sven Andersson Gesällen Johan Johansson har 20 d smt i lön Pigan *Ingeborg Brandt*.

Justina Buchau efterlämnade enl. bou 12.11.1717 gård på Torggatan mellan handl. Claes Franck i söder och handl. David Kinnaird i norr: hade liggande i kontanter 2 607 daler. Boets behållning 11 672 d smt. Gården låg i hörnet av Stora Torget på Köpmansgatan–Torggatan mellan David Kinnairds gård å norra och skepparen Claes Francks å västra sidan och omfattade två tomter (Berg I:1, 273).

Gården tillföll efter madame Justina Buchaus död källaremästare *Johan Christian Buchou* som den 14.2.1719 visade ett köpekontrakt han ingått med sina syskon om deras sal. föräldrars hus och gård belägen på Torggatan i hörnet vid torget mellan Claes Franks tomt å västra och sal. David Kinnairds änkas hus och gård å norra sidan. Priset var 3 500 d smt, men han skulle njuta sin arvslott däri oavkortat. Hans syster Anna Justina Buchau skulle bli kvar i huset så länge hon var oförsörjd och ”njuta den commoditet av husrum, kost ljus och värme, som hon haft” utan någon vedergällning. Hans hustru, barn och arvingar skulle efter hans död vara närmast att inlösa gården, därefter systemen. Säljare var hans bröder *Carl, Albrecht, systemens förmyndare och Johan Christian på utomlands varande brodern Philips vägnar*. Arvförening 30.9.1718, uppbud 16.2.1719.

Hos källaremästare Joh. C. Buchau bodde 1725 vinkyparen *Georg Stessel*, pigan *Lena Brinck*, boddrängen *Magnus Jonsson* och ibid köpmannen *Hans Pettersson*.

Källaremästare Johan Jacob Kitz, som den 3.6.1728 hade lånat pengar för att köpa gården, ägde den 1730. Den 26.6.1741 såldes avlidne källaremästaren Johan Jacob Kitz gård på Torggatan på auktion för 2 800 d smt till *källaremästaren Abraham Niclas Zolck* som 26.5.1746 första gången lät uppbjuda en på Torggatan belägen tomt i hörnet mellan köpman Anders Siöberg å östra och inspektorskan fru Lisa de Silentz' tomter å västra sidan värderad till 2 000 d smt. Denne erhöll fasta den 5.11.1746, varvid gården sades bestå av två tomter, en mellan Köpmansgatan i väster (?) och handlanden Anders Sjöbergs tomt i norr och den andra till Köpmangatan mellan hörntomten i öster och slaktaren Hans Ahlgrens i väster. Gården brann 1746. Källaremästare Abraham Niclas Zolchs i hörnet emellan Torg- och Köpmansgatorna belägna hus och gård uppbjods första gången 17.2 1748 och skulle försäljas på auktion 2.8.1749. Ägare blev *handelsman Volrath von Öltken* (uppbud 30.4.1750) kallas 1765 dennes ödetomt och 1775 handelsman Volrath von Öltkens inplankade tomt med källare.

Första gången lät *järnkramhandlaren Olof Bronander* 7.9.1778 uppbjuda fyra i stadens norra del och femte kvarter belägna tomter varav tvenne var belägna i hörnet av Köpmans- och Torggatorna, mellan handelsman Vincent Beckmans hus och gård å västra och handelsman Anders Sjöbergs avbrända tomt å norra sidan och tvenne vid Sillegatan emellan handelsman Anders Lasses gård å östra och avlidne Vincent Beckmans hus å västra sidan, belägna tomter med välvd källare och åbyggnad, vilka tomter tillhört handelsman Volrath von Öltken, men som denne den 1.9.1778 sålt till järnkramhandlaren Bronander för 1416 rdr och 32 skillingar specie (30-penning 47 rdr 10 skill specie).

Olof Bronander ägde stenhus på Torg- och Köpmansgatan, beläget på hörnet eller 7 roten tomterna 29 och 30. Pantade till *karduansmakare Jonas Holmbergs änka* den 28.2.1780 för skuld på 2 000 rdr.

Fastigheten 7.29 tillhörde 1787–90 *handelsman Olof Bronander och kompani*. Olof Bronander (bror till Nils B) avled 1.2.1804. Han var rotemästare vid brandkåren men erhöll 29.4.1774 burskap som järnkrämare (uppsagt 17.4.1801). Han ägde grundmurade stenhuset nr 29 i hörnet av Torg- och Köpmansgatorna (1798 värderat till 12 500 rdr banco) och boet visade 13.9.1798 vid bou efter hustru *Helena Andersdotter*, död 2.10.1797, en behållning av 25 216,30. 1 rdr banco smt i bou efter honom själv 17.4.1804 11 010 rdr banko därav han 21.11.1803 testamenterat vågen till *järnhandlare Anders Magnus Lindgren, g. Ingrid*, som var död 1804, 1/6 förutom vad dennes barn tillkom i arv (Berg I:1, 249)

Norra delen av 7.29

Jacob von Akern (Ackren)

1639–43, 1645

I Jacob von Akerns hus 1644

Agneta hos Jacob von Akern 1641

Enligt Långströms borgarlängd var Jacob von Akern "rentenerer".

Matthis Jordan Bakare

1647–61

Gustavi tomtöreslängder 1670–81 1 tomt.

Matthis Jordan Bakare bosatte sig på 1660-talet på Korsgatan i fjärde roten (se 4.31, 4.33 och 4.36) men behöll denna gård under sin livstid. Den 20.3.1682 meddelades det i rätten, att denna Matthis bakares arvingars tomt på Torggatan hade värderats till 400 d smt.

Den 11.5.1686 lät *Alexander Kinnaird* tredje resan lagbjuda en ödetomt belägen på Köpmangatan mellan Peder Torstenssons gård å södra och Erik Börgessons å norra sidan, vilken han köpt av rätten på avlidne *Jordan Bagares barns* vägnar för 220 rdr kurant.

Släkten Kinnaird bodde på 1630-talet i Kungälv. Kungälvs rådhusrätt omtalar den 4.11.1639, att *Johan von Güttrorms* fullmäktige *Henrik Ross av Helsingör* hade stämt sal. Jacob Kinnardts efterleverska ang. Jacobs handskrift till *Claude de Graüie* i Amsterdam daterad 13.9.1629. *Hans Spalding* i Göteborg var fullmäktig för änkan 1639. 1639 stämde Hans Kinnardt i Kungälvs rådhusrätt en *Erik Andersson*, som var skyldig hans avlidne fader Jacob Kinnardt pengar. Möjligen var denne Jacob Kinnardt identisk med den ”Jachop Kiener till Helsingör”, som omtalades i Nylöse tänkeböcker den 7 mars och 16 och 28.9.1621. Vid det senare tillfället angav *Hans Carneij* Jacob Kiener för att ”han reser i landet och brukar borgerlig näring”. En Jacob Kinnaird bodde 1639 i Göteborgs nionde rote och var accisuppsyningsman.

Den här ifrågavarande Alexander Kinnaird gifte sig den 21.4.1650 med *Magdalena Kleinschmid*. 1675 bodde han i nionde roten. Han avled 1688 (begr. Chr 16.9) och hans änka tio år senare (begr. 6.3.1698, var 68 år 9 mån). Hon hade 1690 till sin ene son *Wilhelm Kinnaird* uthyrts sin ena krambod i huset mellan sal. Per Torstenssons och Erik Börgessons gårdar mot en hyra av 27 d smt. 1696–1715 ägde *David Kinnaird* gården.

1717 David Kinnairds (Kinnertz) Enkia *Christina Andersdotter*

1720–25 *Samuel Bornander* som hade *expediten Glörfellt* och 1725 pigan Catharina

1720 hade gården övertagits av *handlanden Samuel Svensson Bornander*. Denne Samuel Svensson Bornander (gift 27.1.1689 i Saleby med *Kerstin Andersdotter*, se Settergren) var född i Borna i Dala pastorat. Han fick 1689 burskap i Uddevalla men uppsade 1700 detta burskap för att i likhet med sin bror *Jacob* flytta till Göteborg. (Uddevalla RR, GLA, sid 410). Första resan lät 7.6.1725 *handelsman Berendt Östegren* som var förmyndare för en av Samuel Bornanders fordringsägare *Caspar Thorsson* uppbjuda köpman Samuel Bornanders hus och gård till Torggatan belägen emellan källaremästare Johan Christian Buchaus hus och gård i söder och handelsman Hieronymus Nissens i norr för en dess pupills Casper Thorssons hos bemälte köpman havande ansenliga fordran till vilkens säkerhet gården blivit lämnad. Gården övertogs därefter av Samuel Bornanders bror Jacob och kallas i tomtöreslängden 1730 *Jacob Bornanders* andra gård.

Jacob Bornander sålde 15.2.1731 gård på Torggatan mellan *handlanden Petter Jernstedt* i norr och källaremästare Johan Jacob Kitz i söder för 1 000 d smt till *handlanden Laurent Mattsson*, som erhöll uppbud 22.2.1731 och fasta 2 juni samma år. Tomten sades hålla 73'×26½' (samma grannar som i köpebrevet). Ägdes 1737 av handelsman Laurent Mattssons änka (enligt Berg II:7–8, 251). Lorens Mattsson fick burskap som handlande 4.12.1731. Han dog 1737 och begravdes 6.4 (bou 1739). Gift 1730 m. *Anna Catarina Matzen* döpt 6.2.1705, dotter av handl. Niclas Matzen, född 1663, död 1720 och Dorotea Calmes född 1682, död 1738.

Sedan Laurent Mattssons änka *Anna Catharina* avlidit såldes gården 31.1.1744 på auktion till *handlanden Harder Matzen* för 2 040 d smt och sades då ligga på Torggatan mellan rådmann Petter Jernstedts tomt i norr och källaremästare Abraham Zolks hörntomt i söder. Redan den 9.2.1744 övertogs gården till samma pris av *handlanden Anders Sjöberg*, som erhöll uppbud

26.5.1746 och fasta den 3.5.1750. Men då hade gården brunnit i eldsvådan 1746 och värderades avbränd därefter till 1 000 d smt. *Järnhandlaren Olof Bronander* lät första gången 1.3.1779 uppbjuda en vid Torggatan i stadens norra del och dess femte kvarter mellan handelsman Anders Lasse å norra och herr Volrath von Öltkens för detta tillhöriga, men nu till järnhandlaren Bronander försålda hörntomt å södra sidan, belägen avbränd ödetomt, den handelsmannen Anders Sjöberg tillika med sin *hustru Catharina Sjöberg* redan 6.3.1779 sålt till Bronander för 1 300 d smt (216 rdr 32 skill specie). 30-penning 7 rdr 10– 3– specie.

1785–90 *Handelsman Olof Bronander o Compagnie* ägde även tomten söder härom.

1800 Handelsman Olof Bronander

1807 *Handelsman Anders Magnus Lundgren*